

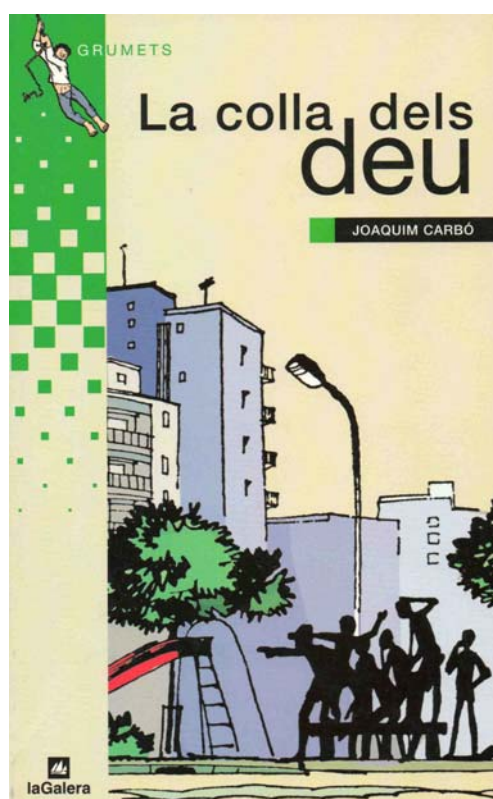
El gust per la lectura
Educació primària

LA COLLA DELS DEU

de Joaquim Carbó

QUADERN PER A L'ALUMNAT

(cicle superior)

Generalitat de Catalunya
Departament d'Educació

SEMINARI
“El gust per la lectura”
2008-2009
Educació primària

Direcció General d'Innovació
Subdirecció General de Llengües i Entorn
Servei d'Immersion i Ús de la Llengua

LA COLLA DELS DEU

de Joaquim Carbó

MERCÈ ABEYÀ LAFONTANA

MONTSERRAT GABARRÓ PARERA

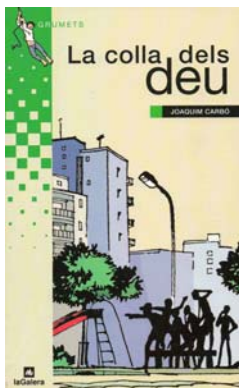

Busqueu a la coberta, a la portada i a la contraportada del llibre les dades necessàries per completar la fitxa:

Títol:	
Autor:	
Il·lustrador:	
Editorial:	
Lloc d'edició:	
Any d'edició:	
Col·lecció:	
Número:	

Coberta

Contracoberta

Portada

Contraportada

Llegiu el resum que hi ha a la contracoberta i contesteu aquestes preguntes:

- ❖ Qui us sembla que són els protagonistes de la novel·la?
- ❖ En què deu consistir la recerca detectivesca?
- ❖ Quin problema creieu que pot tenir el nou amic?
- ❖ Us sembla que us agradarà aquest llibre? Per què?

Joaquim Carbó va escriure *La colla dels deu* l'any...?

Busqueu informació als llibres que parlen d'història, sobre alguns esdeveniments importants o algunes persones que hagin destacat en algun camp del coneixement durant l'any de l'edició del llibre.

Consulteu la biblioteca de l'escola i també la biblioteca del barri o la del poble.

Per parelles heu de triar una notícia, escriure-la en un full, enganxar-hi una fotografia i explicar perquè l'heu triada.

Entre tota la classe feu un mural amb les notícies que heu trobat més interessants i poseu-hi un títol amb l'any que en Joaquim Carbó va escriure aquest llibre.

Els protagonistes d'aquesta novel·la només són nois. L'autor, en un llibre¹ que parla de tots els seus llibres, ho explica així:

En alguna ocasió se m'ha retret que els protagonistes d'aquest llibre fossin nois, només. És cert, i avui, això, seria imperdonable, però s'ha de tenir en compte que en aquell moment les escoles eren «per a nois» o «per a noies», ja que no s'admetia que poguessin anar a classe barrejats.

Demaneu a persones de l'escola o de la vostra família que tinguin més de cinquanta anys que us expliquin coses d'aquella època:

- ❖ Com eren les escoles dels anys seixanta?
- ❖ Per què no anaven barrejats els nois i les noies?
- ❖ Expliqueu una cosa que hàgiu trobat molt diferent de la vostra escola.
- ❖ N'heu trobat alguna de semblant?

---

¹ Carbó, Joaquim. *Joaquim Carbó: setanta anys, un centenar de títols, un milió d'exemplars*. Pròleg de Marta Mata i Garriga. Barcelona: Barcanova [etc.], 2002.

Aquestes frases que hi ha a continuació, les trobareu al tercer capítol «Una trencadissa que portarà cua».

Les expressions marcades de color blau i en negreta tenen un sentit figurat. Substituiu-les per una altra paraula o expressió que tingui el mateix significat.

No sé que els passa. Sembla que **estiguin a la lluna**.

Ja veig que els hauré de **treure la son de les orelles**.

Tots entraren en joc en adonar-se'n que **feien l'estaquirot**.

Amb aquell noi a classe els havia **sortit un gra al clatell**.

No van tenir més remei que **tocar de peus a terra**.

Si no volia tenir tractes amb ells, que no els **fes la llesca**.

Si vols jugar, ho dius, però no **facis la papallona**.

Era dur de pelar, aquell noi dels vestits elegants.

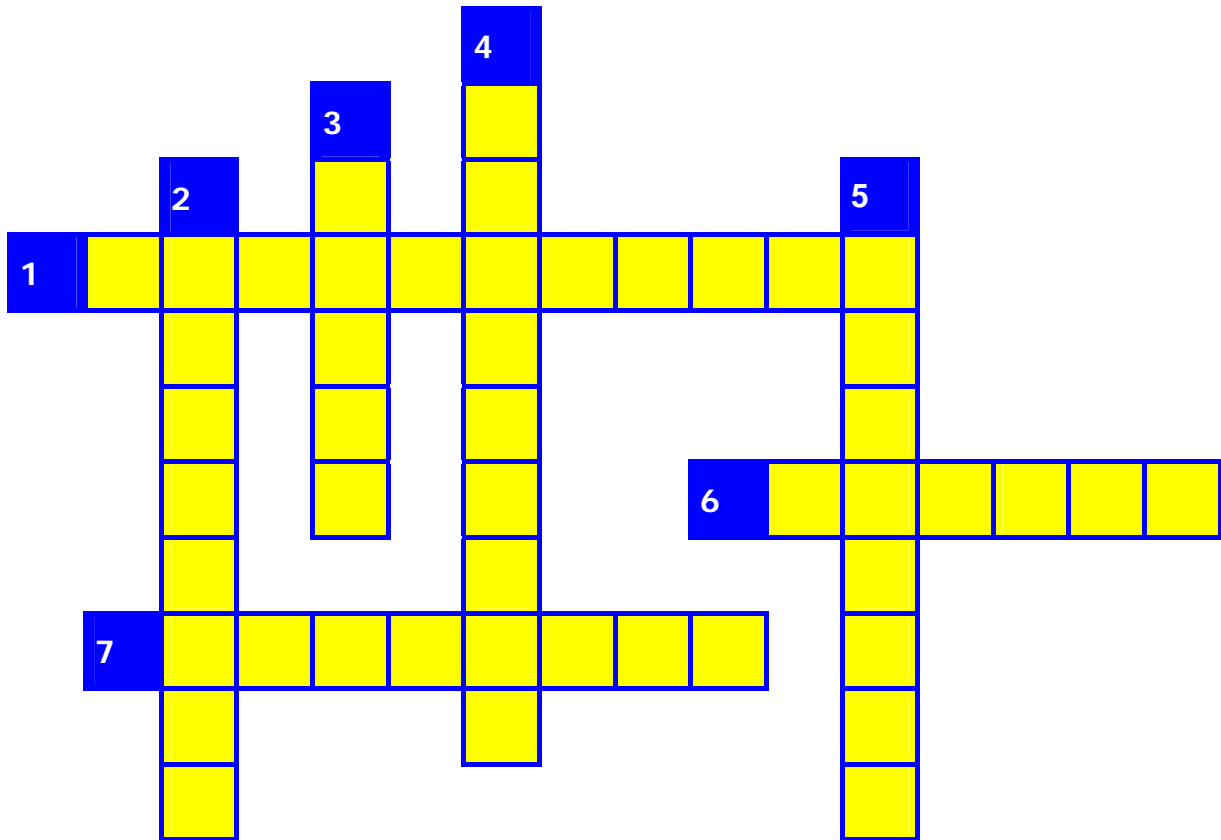
En Llovet ja patinava **com una fletxa** cap a la pilota.

Intentaven **tenir-lo lligat de peus i mans**.

Al capítol «El colomar de l'Eriçó» alguns nois de la colla parlen de la trencadissa que ha fet en Llovet. Estan molt nerviosos i diuen de tot...

Llegiu la definició de cada una de les paraules i ompliu les caselles dels mots encreuats.

1. Parlen molt sense dir res interessant.
2. Sempre expliquen el que fan els altres.
3. Li agrada fer el gandul.
4. Es dedica a fer malbé les coses.
5. Persona de poc fiar.
6. Babau, curt d'enteniment.
7. Que fa trapellereries.

Si ja heu llegit els cinc primers capítols sabreu que han començat les investigacions. Cadascú ha actuat pel seu compte, però què ha fet cada un dels nois?

Uniu amb fletxes del mateix color que el seu nom, les accions que emprèn cadascú.

En Pebret

la Telefònica

el secretari de l'escola

En Ri-ri

parla amb

visitar la zona

L'Eriçó

telefona a

casa d'en Llovet

En Pàmpols

va a

el seu pare

El Cuquis gran

la seva portera

En Miquei

la minyona

Quina és la deducció més important que fa cada un dels nois?

- ❖ **En Pebret:**
- ❖ **En Ri-ri:**
- ❖ **L'Eriçó:**
- ❖ **En Pàmpols:**
- ❖ **El Cuquis gran:**
- ❖ **En Miquei:**

Quan en Miquei torna la carta del pare d'en Llovet, es fica en un bon embolic.

Dibuixeu i expliqueu les accions que trobeu més importants des que el noi fuig cap al terrat fins que torna a ser al carrer.

2	
3 	4

Després de l'accident tothom col·labora per ajudar en Llovet a recuperar-se.

Ompliu la taula amb el nom de totes les persones que intervenen i les tasques que fan.

Persones que intervenen	En què col·laboren

En aquestes alçades de la novel·la teniu molta informació sobre la colla. Feu una descripció de cadascun dels nois.
Fixeu-vos en els trets físics, personals i de caràcter.

Pebret 	Cuquis gran 	Cuquis petit 	Eriçó 	Nàpia
Ri-ri 	Pàmpols 	Miquei 	Frederic Llovet	Jordi Mas

En Llovet els va explicar com havien detingut el seu pare, però... aquest fragment s'ha desordenat. Ordeneu-lo segons la seqüència real d'accions.

- A.** Un d'ells intentà engegar el cotxe i ho aconseguí sense dificultats...
- B.** Aquella vegada va avançar el viatge perquè no havia de tornar fins l'endemà. Pel camí va tenir una avaria i es va aturar en un racó solitari de la carretera.
- C.** Llavors van sospitar i registraren el vehicle. Hi van trobar, darrera els seients posteriors, unes capsetes plenes de drogues...
- D.** -Tot plegat va ser una trista casualitat... Ell, el papà, tornava de nit, per carretera. Venia d'una ciutat on anava sovint a inspeccionar una sucursal del laboratori.
- E.** Mentre intentava veure què passava al motor, se li aproparen uns guàrdies, uns motoristes... El papà els explicà què passava i ells es disposaren a ajudar-lo.

1

2

3

4

5

Iniciu la lectura del capítol «El partit» i observeu la manera com està feta la narració d'aquest fragment en el còmic. Ara, feu vosaltres les vinyetes de còmic del fragment proposat.

En Miquei, en aquell moment, es va donar un cop al front amb el palmell de la mà:

–Ja està bé! D'on sortiu, si es pot saber...?

Es pot dir que ni van contestar. Van pujar les escales de tres en tres i es canviaren de roba de seguida. Sense adonar-se'n, ja eren altra vegada a baix, a punt de sortir al pati.

--	--	--

Com que la història transcorre a finals de la dècada dels anys seixanta del segle passat, encara no existia l'euro i els protagonistes tenen pessetes:

- ❖ Quant es gasta en Pebret amb el taxi que agafa per arribar de pressa a casa de l'Èricó?
- ❖ Quant paga en Miquei pel llibre d'història?
- ❖ A quant ven el llibre d'exercicis de francès, l'home de la parada?
- ❖ Quant li sobra, a en Miquei, després de comprar els llibres?

Busqueu exemples de les quantitats expressades en pessetes que surten en alguns capítols del llibre. Calculeu quant els hauria costat en euros o quants diners tindrien. (1 euro = 166,386 ptes.)

Exemples	Pessetes	Euros
El taxi que agafa en Pebret	30 ptes.	0,18€

Si voleu fer més càlculs i saber quant costaven les coses fa uns quaranta anys, aquí teniu un quadre² amb més exemples:

1 ulleres de sol:	190 ptes.
1 vestit senyor:	1.895 ptes.
1 planxa elèctrica:	235 ptes.
1 bombeta:	7,50 ptes.
1 televisor "Inter" 12":	14.370 ptes.
1 catifa:	1.325 ptes.
1 tricicle:	219 ptes.
1 tocadiscos portàtil:	3.488 ptes.
1 pot d'olives farcides:	16,50 ptes.
1 ampolla de cava:	58 ptes.
1 Scalextric:	942 ptes.
1 afaitadora elèctrica:	400 ptes.
15 dies a les Canàries:	9.680 ptes.
La Vanguardia:	3 ptes.

² Aquest quadre està extret del llibret *L'any 1969*. Barcelona: ACV, 2006. (L'Any que Tu Vas Néixer)

Associeu aquests fragments de la novel·la amb els valors que es destaca en cadascun:

Eren, només, un grup d'amics que jugaven per divertir-se i per fer exercici, no per presumir... Pensaven que hauria estat una falta de companyonia voler figurar més que un altre. Així, s'ajudaven a l'hora de jugar, i a l'hora de treballar o estudiar. (Pàg. 34-35)

respecte als altres

En Miquei va notar que se li feia un nus a la gola. Mirà els altres. Tots estaven encongits. Mirà en Llovet, sol, per terra. S'hi va llançar, ràpidament. (Pàg. 63)

amistat

I els va mirar esporuguit. Però els de la colla tenien un posat diferent d'uns moments abans, de quan l'havien empaitat pel carrer. El miraven gairebé amb afecte. (Pàg. 66)

solidaritat

S'adonà del que perdia no essent-ne amic, d'ells. Per un moment imaginà que potser es farien càrrec del seu secret, però estimava el seu pare i no podia permetre que ningú se'n rigués. No volia tenir cap més amic perquè els que havia tingut abans no havien sabut respectar el seu pare i l'havien insultat. (Pàg. 72)

companyonia

justícia

Es van mirar fit a fit. En aquell moment, tots dos pensaven el mateix: no sabien si es tenien molta tírria o si volien ser grans i bons amics. (Pàg. 74)

cooperació

No devien ser-ho gaire, d'amics, aquells de l'altra escola... Nosaltres, a un amic, sempre procurem ajudar-lo... (Pàg. 76)

lleialtat

Prometem sota la nostra paraula d'honor que no direm a ningú el secret del nostre amic Llovet... (Pàg. 82)

convivència

No sabia encara com se'n sortiria, però comptava amb la colla. Entre tots, bé prou que podrien fer alguna cosa per treure l'entrellat d'aquell assumpte...! (Pàg. 85)

treball en equip

En una entrevista publicada a la revista *Serra d'Or*³, Joaquim Carbó explica:

De petit, jugava molt al carrer; jo vivia per la banda de Sant Gervasi, plaça de Cardona, carrer de Madrazo... El carrer d'Aribau era el meu camp de futbol; era espectador de les bestieses que feien molts dels meus companys, i jo sempre m'ho mirava amb una mica de por i de recel, però m'agradava de ficar-hi el nas i estar al corrent del que passava.

Revisc tot el cinema que m'havia empassat els dissabtes a la tarda, de pel·lícules dobles al cinema Bosc, a Gràcia i també de tots els llibres d'aventures que havia llegit.

A aquest tipus de novel·les, m'hi va introduir el meu pare quan jo era molt petit; anàvem al mercat de Sant Antoni i compràvem moltes de les novel·les que ell havia llegit quan era petit.

Ahora compartia totes aquestes lectures amb tebeos, etc. Ho llegia tot.

- ❖ Després de llegir *La colla dels deu*, creieu que l'autor hi ha reflectit alguna vivència personal?

- ❖ Recordeu algun detall que tingui relació amb l'explicació que heu llegit?

- ❖ En algun capítol surten llocs que puguin tenir alguna cosa a veure amb els que cita en Joaquim Carbó en aquest article?

- ❖ Us sembla que el fet que de petit llegís llibres d'aventures l'ha influenciat a l'hora d'escriure aquesta novel·la?

---

³ NADAL, Marta. «Joaquim Carbó, un escriptor utilitari?» *Serra d'Or* [Barcelona] (setembre 1988), núm. 346; p. 10-14.

Al llarg de la novel·la heu trobat moltes frases amb maneres de dir que tenen un sentit figurat. A continuació en teniu uns quants exemples...

1. El professor d'història diu als nois de la colla (pàg. 140):

«Us **trauré la son de les orelles**, durant el partit...»

Però també els hauria pogut dir:

«Us **espavilaré**, durant el partit...»

2. El parent d'en Llovet diu a l'Eriçó (pàg. 148):

«**Vés a escampar la boira** o te la clavo...!»

Però també li hauria pogut dir:

«**Vés-te'n d'aquí** o te la clavo...!»

3. En Frederic diu als policies (pàg. 154):

«Ara només caldrà que vostès s'espavilin a **fer-los cantar**, aquests dos...!»

Però també els hauria pogut dir:

«Ara només caldrà que vostès s'espavilin a **fer-los-ho explicar tot**, aquests dos...!»

Us imagineu que el professor d'història, el parent d'en Llovet i en Frederic haguessin dit aquestes frases en sentit propi:

- ❖ Com s'ho faria el professor d'història per treure'ls la son de les orelles?
- ❖ Què necessitaria l'Eriçó per escampar la boira?
- ❖ Quina cançó els farien cantar els policies, als dos delinqüents?

Trieu alguna de les expressions amb sentit figurat que utilitza l'autor, la que us faci més gràcia, i inventeu-vos una història agafant la dita **al peu de la lletra**, o sigui, exactament com ho diu.

Què li passarà a...

- ❖ Un noi a qui comença a pujar la mosca al nas (pàg. 59)
- ❖ Una mare que es fica de peus a la galleda (pàg. 68)
- ❖ Un pare que ha fet una planxa (pàg. 70)
- ❖ ...

Llegiu-vos l'article sobre «Els llibres de colles»⁴ que explica quins elements s'han de tenir en compte per escriure un llibre on els protagonistes són una colla.

Recepta literària per escriure una novel·la de colla

- Els noms de la colla. Molt sovint el nom es converteix en un malnom, que acostuma a ser simpàtic.
- Cada membre de la colla és molt diferent dels altres, tant físicament com en la manera de ser.
- Cada component de la colla representa una manera de ser: hi ha el líder, el tossut, el simpàtic, el trapella, el decidit, el poruc... O la líder, la tossuda, la simpàtica, la trapella, la decidida, la poruga..., és clar.
- Tenen un objectiu comú que els uneix: resoldre un misteri, ajudar algú que els necessita, trobar alguna cosa o alguna persona que s'ha perdut...
- Hi ha uns personatges que intentaran impedir que la colla faci realitat els seus objectius, i molt sovint faran servir males arts per sortir-se amb la seva.

Ara comproveu si *La colla dels deu* té tots els ingredients de la recepta literària i expliqueu com són:

Els noms de la colla	
Diferències entre els membres de la colla	
Manera de ser que representa cada membre	
Objectiu comú que els uneix	
Personatges que intenten impedir l'objectiu	

⁴ CELA, Jaume. «Els llibres de colles». *Cavall Fort* [Barcelona] (març 2004), núm. 1000; p. 18-19. [monogràfic «Com s'escriu una novel·la»]

El llibre s'acaba quan la colla dels deu, tots amb el seu velomotor, tomben la cantonada i es perden de vista.

Però l'autor deixa el final obert i demana que continueu la història vosaltres.

Organitzeu-vos en petits grups i, tal com proposa en Joaquim Carbó, l'allargueu una mica.

Penseu en alguna situació que us agradi i feu un nou capítol:

- ❖ Què s'explicaran quan arribin al colomar?
- ❖ Què els diran a casa seva, quan arribin amb el velomotor?
- ❖ Augmentarà la colla amb algun altre company?
- ❖ Què passarà durant el segon trimestre?
- ❖ Continuaran jugant a bàsquet sobre patins?
- ❖ Es ficaran en algun altre embolic?

Quan tingueu els capítols enllestits, els podeu ajuntar i ordenar. Després, feu una portada i unes cobertes amb totes les dades que han de constar en un llibre i enquaderneu-lo.

I ja teniu un nova novel·la per a la biblioteca!

Els llibres de colles

Text: JAUME CELA
Il·lustració: JOMA

Escriure un conte o una novel·la s'assembla a cuinar un plat per a un grup de persones que estimes. Què fas, quan prepares un plat per a un grup d'amics a qui has convidat a dinar o a sopar?

Doncs decideixes el menjar que els faràs, tries un bon menú, vas a la plaça a comprar, prepares els estris de cuina que necessitaràs, encens el foc... i et tanques una bona estona, fins que tot està a punt. Per a llepar-s'hi els dits!

I segueixes una recepta que saps fil per randa o que tens apuntada en un full de paper.

Quan decideixes escriure un llibre on els protagonistes són una colla també tens una mena de recepta dins del cap o escrita en un paper, si no et refies de la memòria.

En aquesta recepta literària per a escriure una novel·la de colla hi trobaràs elements com aquests:

- Els noms de la colla. Molt sovint el nom es converteix en un malnom, que acostuma a ser simpàtic.

- Cada membre de la colla és molt diferent dels altres, tant físicament com en la manera de ser.

- Cada component de la colla representa una manera de ser: hi ha el líder, el tossut, el simpàtic, el trapella, el decidit, el poruc...

O la líder, la tossuda, la simpàtica, la trapella, la decidida, la poruga..., és clar.

- Tenen un objectiu comú que els uneix: resoldre un misteri, ajudar algú que els necessita, trobar alguna cosa o alguna persona que s'ha perdut...

- Hi ha uns personatges que intentaran impedir que la colla faci realitat els seus objectius, i molt sovint faran servir males arts per sortir-se amb la seva.

Ja ho veieu, una recepta...

Però... potser us sembla fàcil, això d'escriure un llibre de colles? Doncs no ho és gens, de fàcil, perquè cada cuiner, quan prepara el plat, té un toc especial. Els ingredients són els mateixos o molt semblants, però hi ha la traça, l'ofici del cuiner o la cuinera.

Les persones que escriuen tenen bona cura de crear el ritme més adequat, de presentar els personatges quan toca, de dosificar la intriga i, sobretot, d'escollir el llenguatge més adient, perquè no hem d'oblidar mai que un llibre s'escriu amb paraules. Per a demostrar tot això, només cal que llegiu, per exemple, els llibres següents:

El zoo d'en Pitus, de Sebastià Sorribas

La colla dels deu, de Joaquim Carbó

Algun llibre de la sèrie del Club dels Cinc, per exemple *Els cinc les passen negres*, d'Enid Blyton

Emili i els detectius, d'Erich Kästner

Ja veureu com tots són iguals, però també tots són diferents. Com les persones, oi?

"Una tarda de dissabte, en Tanet reuní la seva colla al solar on acostumaven a jugar. –Escolteu! –començà en Tanet quan foren tots reunits–. Hem de fer alguna cosa per en Pitus. Ja sé que tots hem fet el que hem pogut, venent números de les rifes i entrades per al festival. Però en Pitus és de la nostra colla i tenim el deure de fer més, encara. Els altres feren que sí amb el cap. Estaven tots d'acord que calia fer alguna cosa més per en Pitus. Però, què podien fer?"

Sebastià Sorribas. *El zoo d'en Pitus*

El club dels cinc

Juli. El gran de la colla. És el líder, el que mana: tranquil, comprensiu, valent, de vegades una mica autoritari.
Jordi. En realitat es diu Jordina, però li hauria agradat ser un noi; per això es fa dir així. S'enfada amb facilitat. És una gran amiga, molt valenta i sempre amb ganes de córrer aventures.
Dick. Simpàtic, una mica burleta, molt espavilat. Li agrada prendre el pèl i sap donar un toc d'humor a les coses.
Anna. La més jove de la colla. Casolana i amant de la tranquil·litat, una mica espantadissa. De vegades sorprèn amb les seves iniciatives.
Timmy. El cinquè de la colla. És el gos de la Jordi. Sense una raça precisa. Afectuós, amb un bon olfacte, de vegades fica la pota.

Il·lustracions: JOSEP CORRERAS

El Zoo d'en Pitus

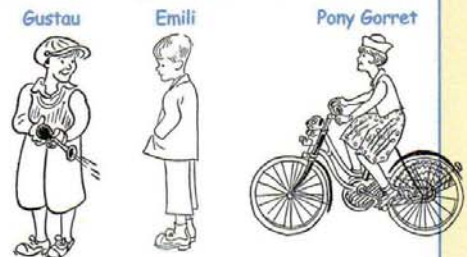
Tanet. El cap de la colla. Molt espavilat, sempre és dels primers a l'escola. Dirigeix la seva colla amb mà ferma.
Fleming. Saberut i enginyós. El savi de la colla.
Juli. Li agrada escriure i estudiar.
Manelítus. Belluguet i valent, però una mica eixelebrat. Sovint ho esguerra tot.
Cigró. El millor ajudant d'en Fleming. Li agrada molt menjar.
Mariona. La germana d'en Cigró. Molt assenyada, però amb una mica de mal geni. Li agrada molt dibuixar.
Pitus. El més petit de tots. Aquesta història es va escriure perquè a ell li va passar el que li va passar.

Il·lustracions: PILARIN BAYES

Emili i els detectius

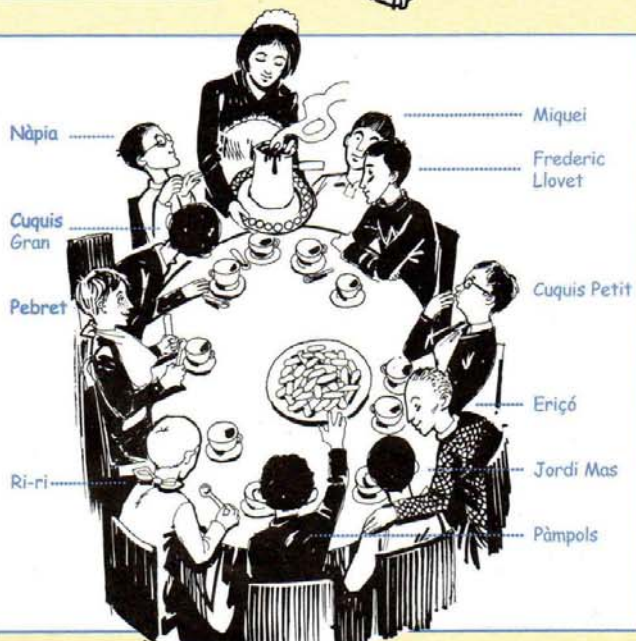
Emili. Tal com ens diu l'autor, és un xicot com no en corren. Estima d'allò més la seva mare i s'hauria mort de vergonya d'ésser gandul mentre ella no viu de tant treballar. En el seu primer viatge tot sol a Berlín, té la mala sort que li roben la cartera.
Gustau. També conegut com el noi de la botzina. És intel·ligent, el que treu les millors notes a l'institut. Decidit i amb autoritat. Els xicots del barri el tenen per president.
El Professor. És el savi de la colla. Sap de matemàtiques, té esperit científic i és un bon organitzador.
Dienstag. El més petit de tots. Té un paper fonamental en aquesta aventura, perquè farà de centre de comunicacions: es passarà dia i nit al costat del telèfon de casa per estar al corrent de tot i poder donar la informació.
Pony Gorret. És la cosina de l'Emili. Espavilada i decidida, no se separa mai de la seva bicicleta.

Il·lustracions: WALTER TRIER

La colla dels deu

Miquei. El líder. Bellugadís, menut, llest i decidit.
Pàmpol. Té les orelles de mida normal, però en forma de paravent. És una mica sorrut. Li agrada atipar-se.
Ri-ri. Quequeja quan s'atabala.
Nàpia. Malgrat el seu motiu, té el nas petit i arromangat. És l'intel·lectual de la colla.
Eriçó. Cabells curts i punxeguts: inútil pentinar-se. És una mica tímid i de bona fe. En aquesta aventura, farà guàrdia al costat del telèfon, com el Dienstag d'*Emili i els detectius*.
Cuquis Gran. El més baix i menut de la colla.
Cuquis Petit. Germà petit del Cuquis Gran, i el més llargarut de tots!
Pebret. Es posa vermell amb facilitat.
Jordi Mas. Quan comença el curs és nou a la classe. De seguida es fa amic dels de la colla, però. Com que és el més jove, li posaran com a motiu el Noi.
Frederic Llovet. També és nou, però, al revés que en Jordi Mas, al principi es mostrarà presumit i fatxenda i farà la guerra als de la colla. De fet, però, té un secret i necessita ajuda. Al final, ell també tindrà un motiu: Anguila.

Il·lustracions: ISIDRE MONÉS